

mr. sc. Dalibor Briški, Miljenka Cutvarić, Ivica Milčić,
Mladen Nagoda, mr. sc. Kornelija Sirovica,
Milan Stipić, mr. Darko Terek, mr. sc. Marija Zuber

POSLOVANJE TRGOVINE

PRAVO - RAČUNOVODSTVO - POREZI

Zagreb, 2009.

HRVATSKA ZAJEDNICA RAČUNOVOĐA
I FINANCIJSKIH DJELATNIKA
Zagreb, Jakova Gotovca 1/II

Za izdavača:
mr. sc. Bogomil Cota

Predsjednik Izdavačkog savjeta:
prof. dr. sc. Stjepan Tadijančević

Redaktor:
Miljenka Cutvarić

Urednici:
Miljenka Cutvarić
mr. sc. Ivan Čevizović

Korektor:
Damir Maligec

Likovno rješenje naslovnice:
Željka Pervan

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak:
Željka Pervan
Miljenka Stanković

Tisak:
Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 718265

ISBN 978-953-277-034-6

SADRŽAJ

I. ZAKON O TRGOVINI (D. T.)	13
1. Uvod	15
2. Dosadašnja zakonska regulativa	16
3. Ciljevi i predmet uređenja novog Zakona o trgovini	17
4. Obavljanje trgovine.....	17
5. Trgovina na veliko i trgovina na malo	18
5.1. Trgovina na veliko.....	18
5.2. Trgovina na malo.....	19
5.3. Prodaja robe na javno-prometnim površinama	21
6. Uvjeti za obavljanje trgovine	21
6.1. Minimalni tehnički i opći sanitarni i zdravstveni uvjeti.....	21
6.2. Postupak izdavanja rješenja o ispunjavanju uvjeta	22
7. Uvjeti stručne spreme	23
8. Evidencije o stanju robe.....	23
9. Osnivanje stranih predstavništava u Republici Hrvatskoj.....	24
10. Radno vrijeme u djelatnosti trgovine.....	24
11. Nepošteno trgovanje	26
II. PRIMJENA PROPISA RADNOG PRAVA U TRGOVINI (M. Z.)	29
1. Propisi koji uređuju prava zaposlenih u djelatnosti trgovine.....	31
2. Zapošljavanje radnika u trgovini.....	33
2.1. Sklapanje ugovora o radu i prijava radnika nadležnim tijelima socijalnog osiguranja.....	33
2.2. Obvezni liječnički pregledi određenih radnika u trgovini.....	34
2.3. Stručna sprema prodavača, blagajnika i trgovačkog poslovođe	35
2.4. Rad na neodređeno i na određeno vrijeme	36
2.5. Trajanje probnog rada	37
2.6. Rad u punom ili u nepunom radnom vremenu.....	37
2.7. Angažiranje fizičkih osoba na temelju ugovora o djelu	38
2.8. Ugovor s fizičkom osobom kao zastupnikom	40
2.9. Rad članova obitelji obrtnika trgovca.....	41
3. Prava radnika zaposlenih u trgovini.....	42
3.1. Raspored radnog vremena u trgovini	42
3.2. Preraspodjela radnog vremena u trgovini.....	43

3.3.	Prekovremeni rad u trgovini.....	44
3.4.	Rad u trgovini nedjeljom i blagdanom.....	46
3.5.	Godišnji odmor i plaćeni dopust.....	47
3.6.	Plaće radnika u trgovini.....	48
3.7.	Naknade plaće radnika u trgovini.....	51
3.8.	Pravo radnika u trgovini na naknade, nagrade, potpore i otpremnine.....	51
3.9.	Učenci i studenti na obveznoj praksi u djelatnosti trgovine.....	53
III. RAČUNOVODSTVENE I DRUGE EVIDENCIJE U TRGOVINI.....		55
1.	Trgovina na veliko (D. B.).....	57
1.1.	Robno i financijsko knjigovodstvo u trgovini na veliko.....	57
1.1.1.	Kalkulacija nabavne cijene.....	58
1.1.2.	Kalkulacija prodajne cijene.....	58
1.1.3.	Analitička evidencija robe u trgovini na veliko (Robno knjigovodstvo).....	59
1.1.4.	Financijsko računovodstvo u trgovini na veliko.....	60
1.2.	Trgovina s inozemstvom i devizno poslovanje (platni promet s inozemstvom).....	70
1.2.1.	Trgovina s inozemstvom.....	70
1.2.2.	Platni promet s inozemstvom.....	73
1.2.3.	Nadzorne knjige.....	76
2.	Trgovina na malo (M. C.).....	79
2.1.	Evidentiranje robe u trgovini na malo.....	79
2.1.1.	Isprave o robi i evidencije robe u prodavaonici.....	79
2.1.2.	Evidentiranje nabave robe (kalkulacija maloprodajne cijene)....	81
2.1.3.	Prodaja robe i obračun poreza na dodanu vrijednost.....	86
2.1.4.	Nabavna vrijednost prodane robe.....	87
2.1.5.	Primjeri evidencija i knjiženja u trgovini na malo.....	89
2.1.6.	Evidentiranje prometa na prodajnim mjestima koja nisu dužna izdavati račune.....	95
2.1.7.	Prodaja robe iz maloprodaje i izdavanje R-1 ili R-2 računa.....	96
2.1.8.	Evidentiranje poslovnih događaja u evidencijama obrtnika.....	96
2.2.	Posebnosti vođenja evidencija i obračuna poreza na dodanu vrijednost kod pojedinih trgovaca.....	99
2.2.1.	Trgovina na malo cvijećem.....	99
2.2.2.	Evidencije zlatara.....	109
2.3.	Prodaja robe putem ugovora o posredovanju i zastupanju.....	118

2.3.1.	Komisiona prodaja robe	119
2.3.2.	Trgovinsko zastupanje	133
2.4.	Računovodstveno praćenje popusta, sniženja i rasprodaje u trgovini na malo	143
2.4.1.	Obveza isticanja uvjeta prodaje.....	143
2.4.2.	Isticanje cijene robe u prodavaonici	143
2.4.3.	Promjena cijena robe u prodavaonici	144
2.4.4.	Popusti u trgovini na malo (gotovinski, sezonski, prigodni).....	146
3.	Popis imovine i obveza - inventura (K. S.)	148
3.1.	Obveza i postupak popisa.....	148
3.2.	Inventurne razlike kod pravnih osoba koje obavljaju djelatnost trgovine	148
3.2.1.	Inventurni višak	149
3.2.2.	Inventurni manjak.....	149
3.3.	Inventurne razlike u trgovini kod obrtnika - obveznika poreza na dohodak	161
3.3.1.	Neoporezivi iznosi manjka.....	161
3.3.2.	Osnovica za obračun poreza na dodanu vrijednost	163
3.3.3.	Rokovi obračuna i plaćanja poreza na dodanu vrijednost	164
3.3.4.	Evidentiranje oporezivog manjka u poslovnim evidencijama	164

IV. OBVEZE TRGOVACA NA MALO U PRIMJENI ZAKONA O ZAŠTITI

POTROŠAČA (M. N.)	167	
1.	Osnovne obveze trgovaca prema potrošačima.....	169
2.	Određivanje pojma “trgovac” i “potrošač”	170
3.	Reklamacije potrošača	171
3.1.	Proizvod s materijalnim nedostatkom	171
3.2.	Usluga s nedostatkom	172
3.3.	Vještačenje	172
3.4.	Proizvod s jamstvom	173
3.5.	Obveznost primjene potrošačkih prava	174
4.	Obveze trgovca kod pružanja usluga	174
5.	Obveze trgovca za pisane prigovore potrošača	174
6.	Obveza isticanja cijena proizvoda i usluga.....	175
7.	Obveza navođenja cijene pri oglašavanju	177
8.	Dan plaćanja novčane obveze.....	177
9.	Obveza izdavanja računa za robu i usluge	177
10.	Obveza predaje isprava koje prate proizvod	178

11. Zabrana naplaćivanja ambalaže	178
12. Odgovornost za ostavljanje oglasnih poruka i materijala	178
13. Obavijest o proizvodu (deklariranje)	179
14. Akcije, sniženja, rasprodaje i prodaja proizvoda s greškom.....	180
14.1. Akcijska prodaja.....	180
14.2. Sniženje cijena i rasprodaja.....	180
14.3. Prodaja proizvoda s greškom	181
15. Javne usluge koje se pružaju potrošačima	181
15.1. Reklamacije javnih usluga	181
15.2. Obveznost priključivanja na distribucijsku mrežu	182
15.3. Zabrana obustave pružanja javne usluge.....	182
15.4. Obveza održavanja kvalitete javne usluge.....	183
16. Obveza obračuna i isplate kamata na predujam.....	183
17. Uvjeti za oglašavanje usluga s dodanom vrijednosti	183
18. Zabrana prodaje sredstvima daljinske komunikacije.....	184
19. Zabrana naplate uporabe sredstava daljinske komunikacije	184
20. Odredbe u vezi raskida ugovora	185
20.1. Obavijest o pravu na raskid ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija trgovca.....	185
20.2. Pravo potrošača na raskid ugovora koji su sklopljeni na daljinu	185
21. Zabrana isporuke proizvoda ili pružanja usluge bez narudžbe potrošača	186
22. Izvansudska zaštita potrošačkih prava	187
23. Inspekcijski nadzor, upravne i kaznene mjere	187
23.1. Inspekcijski nadzor.....	187
23.2. Upravne mjere	187
23.3. Kaznene mjere.....	188

V. OBVEZE TRGOVACA VEZANE ZA OPĆU SIGURNOST PROIZVODA

NA TRŽIŠTU (DEKLARIRANJE PROIZVODA) (M. C.)	189
1. Propisi koji uređuju obveze glede opće sigurnosti proizvoda na tržištu.....	191
2. Obavijest o proizvodu (deklaracija)	192
2.1. Deklariranje hrane	192
2.2. Deklariranje kruha i ostalih pekarskih proizvoda	193
2.3. Deklariranje ekoloških poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda	194
2.4. Deklariranje predmeta široke potrošnje i igračaka.....	194
2.5. Deklariranje tekstila	195
2.6. Deklariranje obuće	195
3. Atestiranje i certificiranje sukladnosti proizvoda	195

4.	Tehničke upute, upute za uporabu, servis, jamstveni list.....	196
5.	Odgovornost trgovaca na malo	198
VI.	OBVEZE TRGOVACA PREMA ZAKONU O OTPADU (I. M.).....	201
1.	Uvod	203
2.	Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu	204
2.1.	Vrste i iznosi naknada za ambalažu	204
2.1.1.	Nepovratne naknade	205
2.1.2.	Povratna naknada	206
3.	Pravilnik o gospodarenju otpadnim električnim i elektroničkim uređajima i opremom.....	207
3.1.	Obračun naknade kod uvoznika	207
3.2.	Obračun naknade kod proizvođača	210
3.3.	Iskazivanje naknade kod trgovca na malo.....	210
4.	Pravilnik o gospodarenju otpadnim gumama i Pravilnik o gospodarenju otpadnim vozilima	211
5.	Pravilnik o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima.....	213
6.	Pravilnik o gospodarenju otpadnim uljima.....	214
VII.	SUSTAV KONTROLE CIJENA (M. C.).....	215
1.	Kontrola cijena prema Zakonu o iznimnim mjerama kontrole cijena	217
1.1.	Mjere izravne kontrole cijena.....	217
1.1.1.	Određivanje najviše razine cijena.....	218
1.1.2.	Prijave cjenika, odnosno tarife prije njihove primjene.....	218
1.2.	Neizravna kontrola cijena putem praćenja kretanja cijena.....	219
2.	Kontrola cijena prema posebnim propisima	219
2.1.	Cijene poljoprivrednih proizvoda.....	219
2.2.	Cijene naftnih derivata	220
2.3.	Cijene lijekova.....	221
2.4.	Cijene komunalnih usluga.....	221
VIII.	DJELATNOST TRGOVINE POD NADZOROM GOSPODARSKIH INSPEKTORA (M. S.).....	223
1.	Definiranje djelatnosti trgovine	225
2.	Primjena Zakona o općem upravnom postupku u aktima (spisima) inspektora	226
2.1.	Zapisnik (o obavljenom inspekcijskom nadzoru)	226
2.2.	Radnje postupka o kojima se sastavlja zapisnik	227
2.3.	Sadržaj zapisnika.....	227
2.4.	Vođenje zapisnika.....	227

2.5.	Čitanje i potpisivanje zapisnika.....	228
2.6.	Zapisnik kao javna isprava.....	228
3.	Upravna rješenja inspektora.....	229
3.1.	Skraćeni postupak (neposredno rješavanje).....	229
3.2.	Rješenje u upravnoj (inspekcijskoj) stvari.....	230
3.3.	Usmeno rješenje u sklopu zapisnika o obavljenom inspekcijskom nadzoru.....	232
3.4.	Izvršenje usmenog rješenja.....	233
3.5.	Pisani otpravak usmenog rješenja.....	235
3.6.	Učinak žalbe na izvršenje rješenja.....	236
3.7.	Privremeno skidanje pečata i otvaranje prostorija.....	236
3.8.	Opseg zabrane.....	236
3.9.	Novčane kazne za prekršaj i kumulacija sankcija.....	237
3.10.	Isključenje izvršenja uplatom novčanog iznosa.....	238
4.	Neka pitanja u vezi s primjenom Prekršajnog zakona.....	239
4.1.	Ukinuta je globa kao sankcija.....	239
4.2.	Pooštrenje prekršajne represije.....	240
4.3.	Zastara prekršajnog progona i izvršenje sankcija.....	240
4.4.	Ovlašteni tužitelji.....	241
4.5.	Okrivljenik.....	241
4.6.	Mjere opreza.....	242
4.7.	Prekršajni nalog.....	242
4.8.	Obvezni prekršajni nalog.....	243
4.9.	Na temelju kojih se činjenica i dokaza može izdati prekršajni nalog, članak 233. Prekršajnog zakona.....	244
4.10.	Naplata novčane kazne na mjestu počinjenja prekršaja.....	244
4.11.	Pisano ili usmeno upozorenje (najblaža sankcija).....	244
4.12.	Pokretanje i započinjanje prekršajnog postupka.....	245
4.13.	Optužni prijedlog.....	245
4.14.	Pravni lijekovi u prekršajnom postupku.....	246
	4.14.1. Žalba je i dalje redoviti pravni lijek.....	246
	4.14.2. Izvanredni pravni lijekovi.....	247
4.15.	Dostava.....	247
4.16.	Prijelazna rješenja prema Prekršajnom zakonu.....	247
5.	Rješenja gospodarskih inspektora prema Zakonu o trgovini.....	248
5.1.	Usmena rješenja u zapisnik.....	248
5.2.	Rješenja o otklanjanju nedostataka u poslovanju.....	249
5.3.	Rješenja pri uvozu.....	250
5.4.	Kaznene mjere prema Zakonu o trgovini.....	250

6.	Rješenja gospodarskih inspektora prema drugim zakonima.....	251
6.1.	Zakon o državnom inspektoratu.....	251
6.2.	Zakon o zaštiti potrošača	252
6.2.1.	Prva skupina rješenja	253
6.2.2.	Druga skupina rješenja.....	254
6.2.3.	Treća skupina rješenja.....	254
6.2.4.	Četvrta skupina rješenja	255
6.2.5.	Prekršajnepravne sankcije iz Zakona o zaštiti potrošača.....	255
7.	Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti	255
IX.	PROPISI	259
1.	Zakon o trgovini	261
2.	Pravilnik o minimalnim tehničkim i drugim uvjetima koji se odnose na prodajne objekte, opremu i sredstva u prodajnim objektima i uvjetima za prodaju robe izvan prodavaonica	289
3.	Pravilnik o klasifikaciji prodavaonica i drugih oblika trgovine na malo.....	303
4.	Pravilnik o posebnim uvjetima za obavljanje poslova direktne prodaje putem zastupnika	309
5.	Posebne uzance u trgovini na malo.....	313
6.	Zakon o zaštiti potrošača	327
7.	Odluka o dopuštenom manjku s naslova kalam, rastepa, kvara i loma na proizvodima u trgovini - Hrvatska gospodarska komora.....	389
8.	Odluka o dopuštenoj visini kalam, rastepa, kvara i loma na proizvodima u trgovini - Hrvatska obrtnička komora.....	395
9.	Kolektivni ugovor za djelatnost trgovine	401

PREDGOVOR

Priručnik "Poslovanje trgovine - pravo, računovodstvo, porezi" treći je u nizu priručnika Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika, u kojemu se obrađuje poslovanje trgovine s pravnog, računovodstvenog i poreznog aspekta. Prvo izdanje pod naslovom "Normativni okvir trgovačke djelatnosti" iz 1997. godine, zatim drugo izdanje "Trgovina" iz 2004. godine prihvaćeni su u praksi trgovaca i njihovih računovođa kao vrlo korisno pomagalo u pravilnoj primjeni propisa koji uređuju poslovanje djelatnosti trgovine. Kako je u međuvremenu donesen novi Zakon o trgovini te novi Zakon o zaštiti potrošača, sa značajnim izmjenama u pogledu obveznih evidencija, propisanih uvjeta poslovanja, obveza trgovaca vezano za zaštitu potrošača, odlučili smo izdati novi priručnik za koji ocjenjujemo da će koristiti svima koji moraju primijeniti ove propise u praksi.

Priručnik je podijeljen u osam poglavlja u kojima se obrađuje primjena propisa koji uređuju poslovanje trgovine na veliko i trgovine na malo.

Prvo poglavlje govori o primjeni Zakona o trgovini, o definiciji same djelatnosti trgovine, uvjetima za obavljanje trgovine na veliko i trgovine na malo, radnom vremenu, uvjetima stručne spreme i drugim pitanjima koje uređuje ovaj Zakon. Drugo poglavlje posvećeno je primjeni propisa radnog prava u trgovini vezano za primjenu Zakona o radu te Kolektivnog ugovora u djelatnosti trgovine. Računovodstvene evidencije propisane računovodstvenim propisima i druge evidencije propisane Zakonom o trgovini obrađene su u trećem poglavlju priručnika, a u četvrtom se poglavlju govori o obvezama trgovaca na malo u primjeni Zakona o zaštiti potrošača. Peto poglavlje obrađuje obveze trgovaca vezane za opću sigurnost proizvoda na tržištu te deklariranje proizvoda. U šestom poglavlju navode se obveze trgovaca kao uvoznika vezano za zbrinjavanje otpada. O sustavu kontrole cijena govori se u sedmom poglavlju, a u osmom je obrađena djelatnost trgovine s aspekta nadzora gospodarskih inspektora.

Na kraju priručnika dani su pročišćeni tekstovi značajnijih zakona i pravilnika koji uređuju poslovanje trgovine, kao i pročišćeni tekst Kolektivnog ugovora za djelatnost trgovine. U ovom dijelu dajemo i tekst Posebnih uzanci u trgovini na malo, kojih su se trgovci i potrošači dužni pridržavati kao dobrih poslovnih običaja. Iako sam Zakon o trgovini ne obvezuje trgovca na primjenu istih, zbog nepoštivanja uzanci potrošač može pokrenuti postupak pred Sudom časti pri Hrvatskoj gospodarskoj komori, kao mjerodavnom tijelu za praćenje njihove primjene.

Sadržaj priručnika ukazuje na vrlo širok normativni okvir ove djelatnosti, od propisa koji uređuju registriranje i uvjete za obavljanje djelatnosti, preko poreznih i računovodstvenih propisa, propisa koji uređuju radno pravo zaposlenih u trgovini te onih koji uređuju zaštitu potrošača.

Navedeno gradivo obrađeno je kroz mnogobrojne praktične primjere uvažavajući specifičnosti evidencija i obračuna koje moraju osigurati trgovci ovisno o vrsti robe koju prodaju i obliku trgovine koju obavljaju, pa vjerujemo da će biti svakodnevno praktično pomagalo stručnim radnicima u djelatnosti trgovine.

U priručniku su obuhvaćene sve izmjene propisa koji uređuju područje poslovanja trgovine, a koje su objavljene do kraja rujna 2009. godine. Pozivamo čitatelje da daju svoje primjedbe i sugestije kako bi naša buduća izdanja na temu pravnog, računovodstvenog i poreznog aspekta poslovanja trgovine bila još bolja i praktičnija.

Zagreb, listopad 2009.

Urednici

